

Szerkesztőségi iroda:

Főpinc, Csulak-féle ház,
 havá a lap szellemi részét
 illető közlemények
 küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdája,
 havá a hirdetések és
 előfizetési pénzek
 bérmentesen intézendők.

N E M E R E

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A háromszéki „Háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tüzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap hetenkint kétszer:
 csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Helyben hához hordva, vagy
 vidékre postán küldve
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Fél évre . . . 3 frt — kr.
 Negyedévre . . 1 frt 50 kr.
 Hirdetmények díja:
 3 hasábos petit-sorért, vagy
 annak helyéért 6 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Nyilttér sora 15 kr.

Budapest, 1878. május 12.

Tisztelt szerkesztő ur!

Hat hete, vagy több is, hogy S-Szentgyörgy város érdemes polgármestere két küldött társával együtt átnyújtotta nekem azon gazdag és izléses kiállítás — valódi díszoklevelet, mely a lelkes kis székely város által díszpolgárrá lett megválasztásomról szól. Töredezett szavakban kifejezett köszönetem mellett, a város közönségéhez hivatalos alakban irt rövid köszönő levélben is kifejeztem már hálám, az általam ugyan meg nem érdemelt, de a város kegyessége által annál lekötözöbb megtiszteltetésért. De már akkor fölvettem magamban, hogy e hivatalos köszönő levélben kívül még más, fesztelebb alakban is kifejezendem hálám azon város népe iránt, mely engem a polgári ki-tüntetésekné legnagyobikkával: azzal a bizalommal tisztelt meg, hogy — mint saját benszülött fiát tekintve — polgári közé igtatott, keblére öltet.

Soká töprenkedtem, mi utat válasszak erre, hogy köszönő szavam minél szélesebb körben jusson el polgártársaimhoz. Végre abban állapodtam meg, hogy hálászóatom közvetítésére t. szerkesztő urat kérem föl. Hiszen, mint harminc s néhány év óta a toll és a nyilvánosság embere, nem választ-hatnék érzéseim s szémim közlésére jobb utat, mint ha a nyilvánosság irodalmi közlönyét veszem igénybe e végből.

Mindenek előtt egy rövid történeti visszapi-lantásra s ha szabad: helyreigazításra veszek bá-torságot magamnak.

A nekem átnyújtott dísz-oklevél úgy szól, hogy „Sepsi-Szentgyörgy város emelkedésének és fejlődésének a'apkóvát, a Mikó-tanoda létrehozásá-nak kezdeményezése által én tettem le.”

Bármily hízegő volna is rám nézve ez elis-mérés, kénytelen vagyok azt a történeti igazsá-g iránti tiszteletből elutasítani magamtól.

Messzi időkbé, huszonkét évvel kell vissza-nyulni emlékezetemmel, ifjúságom felejthetetlen bol-

dog korszakába, mikor a székelyföld tündérbáju völgyében, a lelkes és minden jóért, nemesért lán-goló székely nép körében, mint egyszerű reformát-us lelkész éltem és működtem Kézdí-Vásárhelyen. Ha az ifjúság korszaka általában is feledhetetlen s a tetterő első szárnypróbálgatásainak emléke örökre becses marad minden nemesen érző kebel-ben s az első sikerre, annyi csalódás után is, örök-ké örömmel gondol vissza a küzdő férfiú: nekem különösen és sokszorosan feledhetetlen és drága a székelyföldön s Kézdí-Vásárhelytől töltött három évem emléke. Feledhetlenül teszi azt a jó és ne-mes lelkek barátsága, a melylyel dicsekedhettem, különösen velem egykoru, vagy közel egykoru lel-készársaim s más kortársaim emléke, kikkel való barátságomat még a nagy-enyedi anyaiskola kebe-lébb hoztam magammal; valamint Háromszék majdnem, valamennyi előkelőinek jóindulata, melyet akkoriban megnyerni szerencsés valék, melyet, mint sok jel bizonyít, azóta sem vesztettem el, s mely életemnek örökre egyik főkincse marad.

E korszakban pendített meg egy, Három-széken felállítandó középtanoda eszméje, mely an-nál lelkesebben fogadtatott egész Háromszéken, mivel a nagy-enyedi Bethlen-főtanoda még alig kezdett kikelni hamvaiból s elláthatatlan volt ak-kor az idő, melyben egykori virágzását, sőt csak ismét teljessé lételet is újra elérhetem.

Az eszme nem tőlem származott s így an-nak érdeme nem is ez enyém. Mint minden jobb-ji Háromszéknek, én is örömmel üdvözöltem azt, teljes szívvel csatlakoztam hozzá. S mi, fiatal lel-készek, hivatalunknál fogva is terjesztőivé s némi-leg zászlóvivőivé lettünk az eszmének. Én egyik voltam a többi között, nem több.

Két város tarthatott igényt arra, hogy a lé-tesítendő középtanodát magába fogadhassa: Kézdí-Vásárhely és Sepsi-Szentgyörgy. S mind azok, ki-kezt az eszme nemcsak érdekelt, de annak közös erővel mielőbbi kivitele is lelkesített: méltó aggo-

lag kis területen összpontosul, — nem kerül sem nagyon sok időbe, sem pedig nagy fáradságba, ezeket egyenkint fölkeresni.

Ez uttal a beosztást illetőleg még azt kell megemlítenem, hogy az egész kiállítás ó főcsoport-ra lett fölosztva, melyek mindegyike ismét 10 osz-tályt foglal magában, a mely intézkedés által az átnézet nagy mértékben meg lett könnyítve.

Ha felkeressük a világkiállítást és annak bármely kapuját átlépjük, mindjárt a bejáratnál mintegy 40—50, három keréken nyugvó hamuszínű viaszos-vászonnal bevont kényelmes karszéklet pil-lantunk meg, melyek mindenike mellé egy egyen-ruhás szolga van rendelve, a ki ezen kocsit tolja. Az eként megszerzett kényelemért óránként két és fél frank fizetendő. Ezt íti tudomásul véve, asze-rint a mint jónak látjuk, kocsin, vagy gya-log tovább haladunk innen azon irányban, melyben a minket leginkább érdeklő épület, vagy osztály fekszik.

Miként már ismételve van alkalmam tapasz-talni, a magyar vendégek a világ e nagy munka-halmazában is mindig a legörömebb és leggyak-rabban nézik saját kiállított tárgyaikat. Ámbár ez általán véve másutt is így van, de még sem annyira, mint mi közöttünk. Mi is vonatnha ben-nünket inkább magához, mint hazánk szorgalmá-nak, munkásságának s művészi alkotásának itt ki-állított gyümölcsei?

Keressük föl tehát a magyar osztályt s né-zünk szét, mint találok ott, a mi kiválólag megér-demlí figyelmünket, a mi hosszasan lekötve tudja azt tartani s nézzünk szét, találok-e ott oly tár-gyakat, melyek a külföld kiállításának hasonló tár-gyaival versenyképesek?

Az egyes osztályokon futólagosan áthaladva, azon végeredményre jutunk, hogy az ipar terén hazánk bár mennyiségileg nem igen jelentékeny, de minőségileg elég szépen van képviselve; van különösen egy iparágunk, mely a magyar kiállítá-snak becsléletére válik s az a porcellán és agyag-edény gyártás.

A porcellán készítményeket illetőleg a tatai

dálommal néztek a két város valószínű versengése elé, mely megoszthatna volna az erőket s ezzel el-ejtette volna magát az eszmét. Két versengő fél közt a zászló van veszedelemben, hogy porba esik. Mind két város tekintélyes áldozattal ajánl-kozott járulni az iskola felállításához az esetben, ha azt maga kebelébe nyerheti meg, mindkettő mögött tekintélyes vidék állott és sorakozott kö-rüle. S mint kézdí-vásárhelyi lelkésztől, tőlem vár-hatta s követelhetette eme város és vidéke, hogy ér-dekeinek szószólója legyek.

Bármily hő érzelemmel s teljes szívvel ragasz-kodtam is Kézdí-Vásárhelyhez, melynek népe soha meg nem hálálható szeretettel és jóssággal bilincsel-t magához: át kelle látnom, hogy Sepsi-Szgyörgy, mint inkább központ igényeivel a mieink nem ver-senyezhetnek; át kelle látnom, hogy a vetélkedés keserűvé fajulhat, de a győzelem a miénk nem le-het; át kelle látnom, hogy a versenygés által csak maga az ügy veszhet, mi pedig nem nyerhetünk. S mielőtt a Rikán belőli egyházmegye kom-munitási gyűlésére — mely a helykérdésben dön-tendő vala — indultunk volna, sikerült meggyő-z-nöm a derék kézdí-vásárhelyieket, hogy a vetélke-dés céltalan, sőt káros volna, és kinyernem ömet-lenségüktől a felhatalmazást, hogy nevékben le-mondva Kézdí-Vásárhely-igényeiről, én indítványoz-hassam Sepsi-Szentgyörgyöt a felállítandó iskola helyéül.

E megállapodásról senki sem tudott a gyűlés előtt s midőn annak színe a tanácskozás rendőn szót kértem, mindenki azt várta tőlem, hogy Kéz-divásárhely mellett emelek szót. Midőn a helyett Sepsi-Szentgyörgy mellett nyilatkoztam én, a kéz-divásárhelyi lelkész: az eszme létesülése elől a leg-nagyobb akadály látszott elhárítva.

Íme, csak ennyi, valóban csekély részem van a sepsi-szentgyörgyi, ma már dicső alapítójáról Mikó-tanodának nevezett középiskola kezdeménye-zésében. Mint mindenütt, itt is az igénytelen köz-

és herendi gyárak oly sikerült tárgyakat állítottak ki, hogy azokat úgy a szakértők, mint a laikusok bámulatraméltóknak találják.

E két gyár alapítója idősb Fischer Mór, ki mig maga tatai gyárában működik s gyűjti össze a legértékesebb műedényeket s az e szakba vágó régiségeket, addig fia a herendi gyárnak szerez-nek a hazában és az egész külföldön oly szép hí-r-nevet, melynek minden magyar ember méltán ör-vendhet.

Mintegy negyven éve már, hogy Fishcer ur az ipar e nemét hazánkban felkarolta s azóta sza-kadatlan fáradozása által elérte azt, hogy minden, azóta tartott kiállításon, a hol csak bemutatta ha-záknak e gyárterményét, méltó kitüntetésben s el-ismerésekben részesült.

Hogy a tatai és herendi testvérgyár áldoza-tokra is kész, mutatja az egybegyűjtött számtalan drága antique tárgy, a melyeknek hű utánzatát az eredeti mellé téve, szakértők nyilatkozatai szerint alig lehet attól megkülönböztetni.

Főleg sok antik kínai edény látható egy-gyűjteményben, a miért is a kiállításon részt vevő kínai szomszédjaink érdeklődően régi hazai ké-szitményeik iránt, a minőket ma már nem igen szoktak gyártani, gyakran ellátogatnak ezen osz-tályba s minthogy európai nyelvet nem beszélnek, különféle módon adnak kifejezést a fölötti csodál-kozásuknak, hogy idegen az ő tárgyaikat oly hűn utánozta, miként azt sajátjuknak menék tartani.

Kiállításunk e részét soha el nem mulasztom külföldi ismerőseimnek figyelmébe ajánlani, s an-nál inkább teszem ezt honfitársaimnál, hogy meg-látogtassa a párisi világkiállítást, hazamosabb idő-t szenteljenek e gyártelepek remek termékeinek.

Ugyan ezen osztályban van elhelyezve Zsol-nay Vilmos pécsi gyáros érdekes agyadedény-ki-állítás, a mely szintén kiváló figyelemre méltó. Erről alkalmilag szintén bővebben fogok szólni.

Megelégedve a zárt helyen való időzést, lép-jünk ki a szabadba, hol ismert hazai dallamok csa-logatnak egy kis épület felé, mely előtt Berkes és

TÁRCA.

A párisi világkiállításról.

A párisi világkiállítás bizonyára a legnagyobb ember-alkotta mű, mely az utóbbi időben létrejött s a melyhez hasonlót ki tudja, hol és mikor fogunk ismét látni. De itt a helyes beosztás által el lett érve az, hogy csupán a részleges tanulmányozás vehet heteket, sőt hónapokat igénybe, míg ellen-ben a helyi viszonyokkal, a felosztással s az egész kiállítási területtel alig 2—3 nap alatt ismerkedhetünk meg s tökéletes tájékozottságot szerezhetünk magunknak.

Ez egy részt onnan van, mert a mostani kiál-lítás kisebb kiterjedéssel bíró térségre szorítkozik, míg másrészt — a mi a rendőrségnek különösen dicséretére válik — célszerű berendezésnek tudan-dó b e érdemül.

Itt az összes kiállítási tárgyak, az iparcikkék, a gépek, szobrok, műkincsek, termények s ki tud-ná elősorolni, mi minden, egyetlen óriási épület-ben, az „üvegpalatában“ vannak elhelyezve, míg a festő művészet remekei két külön épült műcsar-nokban láthatók, a melyek ugyancsak a négyszögű üvegpalota által képezett udvar közép részén vo-nulnak végig egymás hosszában. E szerint még ez sem esik félre.

A mi az üvegpalota berendezését illeti, az ki-tünően sikerült, úgy, hogy a tervrajznak csak egy-szerű áttekinthetőség elegendő a teljes mértékben való tájékozottság megszerzésére. E körül, valamint a Trocadéro előtti, nem épen nagy kiterjedésű térség en csoportosulnak egymás mellé az itt létező épü-letek, minők az idegen nemzetek palotái, pavillon-jai, bazárjai, vendéglői, a mezőgazdasági épületek kisebb-nagyobb virágházak, kioszkok, katonai épít-mények, valamint a kiállítás egyéb kiegészítő ré-szei, az aquarium, a szökőkutak, medencék, hidak stb. stb.

Ily beosztás mellett, minthogy minden arány-